

28. VI. 91 Chisnău

Tratatul sovieto-german noi - dec. 1940. Brezișe și G. C.

ROMANIA LA DISCRETIA DICTATORILOR

STALIN- HITLER (1939-1940)

Dr. Livia Dandara

Existent (23 august 1939) ,aplicat și depășit prin noi
pretenții(iunie 1940),fructificat prin noi pacte și tratate care
au secundat încheierea celui de-al doilea război mondial(1943-1947)
contestat lungă vreme de " autori" privind protocolul adițional
secret, interpretat polemic de istoriografiile partizane și ad-
verse, Pactul Molotov- Ribbentrop afectează și astăzi destinul
popoarelor- subiect, în spiritul și chiar litera sa.

Să le numim ,așa cum au fost ele crucificate în insec-
tarul pactului, la inspirația celor doi dictatori: Finlanda, Estonia,
Letonia, Lituania, Polonia, Basarabia. Numele lor au indicat, în
limbaj eufemistic, delimitarea, " Sferelor de influență" în Europa
răsăriteană și sud-estică.

Aruncat ca o bagatelă în rețeta împărțirii, punctul 3 al
protocolului - Basarabia- specifica " interesul" accentuat al
URSS și " dezinteresul" politic total al celui de-al III-lea
Reich.^①

Si astăzi chestiunea beneficiază de aceleași atitudini,
chiar dacă poziția "dezinteresată" și-a schimbat exponenții.
Doar pentru români, astăzi ,ca și atunci, - fie ei din țara mamă,
fie din Basarabia, din Bucovina sau mica Hertă-protocolul secret
și aplicarea lui în iunie 1940, consfințirea raptului sovietic prin
Pacea de la Paris, în 1947, "interesul" sau " dezinteresul" unora
sau altora, reprezintă o mare nedreptate, o rană vie în trupul

.../...

națiunii și al țării. Necicatrizată, Nevindecată. Istorie și de drept, necasată.

Tragedia dezmembrării teritoriale și genocidul la care a fost supus poporul român jumătate de secol, a fost provocată, aplicată, susținută, adâncită, pseu^d-legitimată, ignorată și casată de imperialismul sovietic. Cu complicitatea trădătoare a dictaturii totalitarist-comuniste instaurată, sub diverse denominative statale separate, precum E.P.Română (, apoi R.S.Română), R.S.S.Moldovenească sau R.S.S.Ucraineană.

Din acest unghi istoric, mișcarea națională pentru suveranitate și independență din provinciile anexate de sovietici în 1940, revoluția anticomunistă din decembrie 1989 din România, au pornit ceasul istoriei românești din momentul în care el a fost brutal oprit.

Iată de ce, pentru noi, românii de pretutindeni, Pactul sovietogerman din 1939 și consecințele sale ulterioare au revenit la ordinea zilei istorice contemporane.

Despre preludiile, semnarea și consecințele imediate ale pactului, am scris o carte - "România în vîltoarea anului 1939", Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1985 - care (exceptînd cîteva pagini și pasaje tributare rigorilor timpului în care am scris-o și publicat-o, pentru care îmi cer publicitate) a ambiționat să prezinte situația în care s-a aflat poporul român atunci. Îmi mențin opiniile avansate, argumentele demonstrate și concluziile pe care am construit lucrarea.

Aici și acum, readuc în prim-planul analizei complicitatea reciprocă sovieto-germană care a condus la ultimatumul sovietic din iunie 1940 și anexarea Basarabiei și Bucovinei de nord. Pentru a mă sustrage tonului patetic, patriotard, atît de zgomotos fluturat în actualul peisaj publicistic pe această temă, pentru

a răspunde la cerința cunoașterii adevărului "neinterpretat", am recurs la prezentarea și citarea onestă a unor documente de epocă, mai puțin sau deloc cunoscute opiniei publice.

Sînt conștientă că, prin această manieră, "vocea" istoricului se diminuează, dar prefer sacrificarea "suocelui" profesional, pe altorul adevărului demonstrat, ca la un proces.

x

x

x

Consultarea partenerilor pactului încheiat între Moscova și Berlin, probează explicit și repetabil existența Protocolului adițional secret, reciprocă presiune moral-politică-militară în aplicarea lui, duritatea cu care și-au urmărit interesele Hitler releva lui Mussolini, imediat după parafare (25 august 1939): "Factul este necondiționat și include de asemenea obligația consultării pentru toate problemele care afectează Rusia și Germania! Il mai asigură pe duce că "înainte de toate, posibilitatea intervenției României în cazul unui astfel de conflict nu mai există!"^② Evident, punctul 3 din „Protocol” avea, pentru Hitler, această semnificație.

După cum, tot la protocolul secret (pot.2) făcea trimitere Molotov în "Raportul" prezentat Sovietului Suprem al URSS din 23 octombrie 1939 privind frontiera nouă, sovieto-germană, după lichidarea Poloniei: "Odată cu încheierea Tratatului sovieto-german de neagresiune (...) s-a pus capăt relațiilor anormale care au dăinuit un șir de ani (...) îmbunătățirea continuă a acestor relații noi, bune, și-a găsit expresia în Tratatul germano-sovietic de prietenie și de frontieră"^③ dintre URSS și Germania, semnat la 28 septembrie, la Moscova."

Și dacă, în octombrie 1939, în Raportul citat, Molotov încă mai declara despre visatele victime din "Protocol" - Lituania, Letonia și Estonia - că la baza relațiilor Uniunii Sovietice cu ele

stăteau mai vechile și mai noile tratate, aceasta se datora faptului că nu le venise rîndul.

Declara cu emfază despre respectarea Tratatelor de pace încheiate în 1920 în care își găsiseră oglindirea "deosebiră radicală dintre politica puterii sovietice și politica Rusiei țariste care asuprea în mod sălbatec popoarele mici." Dar, mai ales, lăuda ca "exemplare" tratatele de asistență mutuală și neagresiune încheiate cu cele trei state baltice în vara anului 1939: "Avînd în vedere poziția geografică deosebită a acestor țări, care sînt ca un fel de drum de acces spre URSS (...) aceste pacte oferă Uniunii Sovietice posibilitatea de a dispune de aeroporturi și de baze militare-maritime în anumite puncte din Estonia și Letonia, iar în ce privește Lituania, asigură apărarea, împreună cu URSS, a graniței Lituaniei".

(Amintesc punctul 1 din Protocolul secret : " În cazul unei transformări teritoriale și politice în teritoriile aparținînd statelor Finlanda, Estonia, Letonia și Lituania, frontiera nordică a Lituaniei va reprezenta frontiera sferelor de interes atît ale Germaniei cît și ale URSS-ului ")

S-a rîs în Sovietul Suprem al U.R.S.S. cînd Molotov demasca atacurile din presa anglo-franceză și americană, cu deosebire a ziarelor socialiste, privind Tratatul germano-sovietic. Spunea atunci Molotov : " există oameni care vor să vadă în acest tratat mai mult decît ceea ce scrie în el (Rîsete). În acest sens, s-au făcut tot felul de presupuneri și de aluzii, pentru a semna neîncrederea față de tratat într-o țară sau alta ".

"Incapacitatea dușmanului ", "imperialiști înrăiți", "și-au ieșit din minți", "ațîțători la război", "au luat-o razna"- eticheta el indiscrețiile care ieșeau la lumină privind prevederile secrete. ④

Si în România, asemenea "indiscreții" au apărut ¹oficiosul " România " din 25 august menționa existența protocolului secret care... "reorganiza" Europa orientală între Marea Baltică și Marea Neagră. ^(3a) Dar au trebuit să mai treacă câteva luni pentru ca " indiscrețiile" să se transforme în dure realități ^(4a).

Pentru România, acest impact s-a produs în iunie 1940, într-un moment când izolarea sa pe plan extern și-a încheiat încercuirea, după înfrîngerea Franței.

Din acel moment, complicitatea sovieto-germană a împins, pas cu pas, România spre supunerea la înțelegerile din august 1939.

La 23 iunie 1940, ambasadorul Germaniei la Moscova, von Schulenburg, transmitea la oră târzie din noapte, Berlinului: " Molotov mi-a făcut azi următoarea declarație: soluționarea problemei Basarabiei nu mai permite acum nici o amânare Pretenția sovietică se extinde și asupra Bucovinei (...) Am fost de părere că guvernul sovietic să-și mențină drepturile asupra Basarabiei-⁽⁵⁾ drepturi necontestate de noi!... iată invocat punctul 3 din Pact.

La 24 iunie, secretarul de stat Weizsacker îl prevenea pe șeful său ierarhic, Ribbentrop, referitor la telegramele lui Schulenburg: " Se va specifica în mod expres: 1) Pentru Moscova (...)rușii cunosc deja faptul că noi am căzut de acord asupra cererilor lor cu privire la Basarabia; până în prezent nu s-a vorbit însă de Bucovina ".

Pentru București, Weizsacker, după ce specifica informațiile românești privind mișcările de trupe rusești la frontiera cu Basarabia și Bucovina, afirma: " Noi am aflat cu regret din declarația primului ministru român că (...) contrar sfaturilor pe

care le-am dat în reptate rînduri începînd cu luna decembrie (...) nu își dă seama de gravitatea situației și, cel puțin în parte, se bizuie pe ajutorul nostru împotriva dorintelor Rusiei. Noi nu putem da guvernului român decît sfatul de a lua contact de urgență cu guvernul sovietic (...) În cazul unei înțelegeri pașnice (...) Bulgaria și Ungaria nu vor folosi acest prilej ...”⁶

Intrat în alertă, în aceeași zi (24 iunie) Ribbentrop a întocmit pentru Hitler o Notă explicativă în care, pe lângă reproducerea Protocolului secret, îi oferea o serie de detalii privind formularea pot.3, privind Basarabia. Iată-le în chiar redactarea co-autorului: "În timpul delimitării sferelor reciproce de interes, în Europa răsăriteană, sovietele au accentuat interesul pe care-l manifestă față de Basarabia (...) Cu această ocazie eu am declarat oral dezinteresul nostru față de problema Basarabiei."

Pentru a nu formula "explicit și în scris" recunoașterea revendicărilor rusești, din cauza "posibilității unor indiscreții" - Mărturisirea diplomatului versat în formulări echivoce - el, Ribbentrop, a căutat o formulare "generală", în conformitate cu "directiva specială" trasată de Hitler, ajungînd la scel "dezinteres" al Germaniei în sud-est chiar pînă la ... Constantinopol și Strîmtori.

Cum la tratative nu s-a ajuns la "Strîmtori" ... "dezinteresul" s-a specificat doar în ce privește Basarabia.⁷

În același sens, Ribbentrop îl instruia pe Schulenburg, în telegrama transmisă pe 25 iunie: "Vă rog să-l faceți o vizită d-lui Molotov și să-i declarați următoarele:

1. Germania este consecventă înțelegerilor de la Moscova. În consecință, ea nu manifestă nici un interes față de problema Basarabiei, exceptînd cei cca 100.000 de germani pe care i-ar dori strămutați. La fel de fără echivoc, însă (punctul 2 din instrucțiuni) Schulenburg trebuia să transmită Moscovei: "Revendicarea

de către Uniunea Sovietică a Bucovinei, constituie o noutate.
Bucovina a fost în trecut o provincie a Coroanei austriece
(Sic! L.D.) și este dens populată de germani. ¹¹⁾

Lăsând la o parte lacunele selective din argumentele
istorice ale lui Ribbentrop - Bucovina, "provincie" a Coroanei
austriece, nu parte smulșă din trupul Moldovei și revenită în
sînul patriei la 1918 - precizăm că ambele documente (Nota către
Hitler și Instrucțiunile către Schulenburg) au fost trimise și
ambasadorului german la București, Wilhelm Fabricius, cu mențiunea
de a nu comite vreo indiscreție către români.

Ribbentrop conchidea în instrucțiuni: "Deși (Germania) manifestă
o simpatie absolută față de ideea soluționării problemei Basara-
biei, guvernul Reichului este deci de părere ca Uniunea Sovietică
să acționeze în spiritul înțelegerilor de la Moscova [...]" ¹²⁾

În aparență, pentru momentul respectiv, datorăm diploma-
ției hitleriste faptul că sovieticii și-au restrîns parțial pre-
tențiile asupra Bucovinei.

Pe data de 26 iunie, cu mențiunea "f.urgent" și "f.f.secret",
Schulenburg comunica rezultatul demersului său: "Molotov m-a con-
vocat astăzi după masă și mi-a spus că guvernul sovietic, pe baza
convorbirii care a avu-o cu mine ieri, a hotărît să-și limiteze
cererile asupra părții nordice a Bucovinei, împreună cu orașul
Cernăuți."

Schulenburg transmitea și "linia de demarcație" propusă de so-
vietici: punctul cel mai sudic al Ucrainei sovietice de vest -
Mt. Kniaziasa, la răsărit de Suceava - nord-est de Herta, pe
Prut "unde Uniunea Sovietică va obține o legătură feroviară di-
rectă din Basarabia via Cernăuți, pînă la Lvov."

Astfel intra pe tabla de împărțire a prăzii ținutul
dorochoian al plășii Herta, care nicicînd, pînă atunci, nu fusese
înstrăinat.

Privind dorința de "soluționare pașnică" a problemei, cu România, atunci ar fi sugerat Schulenburg lui Molotov că ea ar fi fost posibilă dacă guvernul sovietic "ar înapoia rezerva de aur Băncii Naționale a României, rezervă care a fost transferată pentru păstrare la Moscova, în cursul primului război mondial". Ce a răspuns, atunci, Molotov? că această problemă "nici nu se mai pune", deoarece România "a exploatat un timp destul de îndelungat Basarabia". ○

Astfel, pe lângă Bucovina, pe talerul "despăgubirii" pentru Basarabia, era inclus și tezaurul României, transferat în Rusia, în primul război mondial.

Comunicându-i lui Schulenburg intențiile Kremlinului de a transmite "peste câteva zile" nota de pretenții României, Molotov insista ca Berlinul "să sfătuiască de urgență guvernul român de la București să cadă de acord", altfel, preciza el (cu câteva ore, nu zile, înainte de ultimatum) "Războiul ar fi inevitabil". ⑨

... A urmat primul ultimatum (seara de 26 iunie) cu pretențiile cunoscute: Basarabia, Bucovina de nord, ținutul Herței, conform hărții înaintate. Termenul de răspuns : 24 de ore. ⑩

Din Nota orală transmisă ministrului de externe român către ambasadorul german la București: "Ministrul de Externe al Reichului, v. Ribbentrop, a primit de la dl. v. Schulenburg următoarea telegramă: //Molotov comunică că trupele sovietice trec mâine dimineața granița României dacă guvernul român nu dă încă "azi răspuns afirmativ la pretențiile URSS (...). În numele guvernului Reichului roagă mai departe să sfătuiască urgent guvernul român să primească condițiile rusești fără nici o rezervă. Primirea ultimatumului este singurul lucru ce rămâne de făcut. ⑪

Cu doar câteva ore înainte, același Fabricius îl asigurase pe prim-ministrul român Gheorghe Tătărescu, că Germania nu

are vreun motiv să presupună că "rușii vor declanșa o ofensivă împotriva României" .

A atunci i-a spus premierul român că, dacă U.R.S.S. " va cere pur și simplu Basarabia, guvernul român și regele sînt hotărîți să lupte, mai degrabă, decît să cedeze." (42)
... Au urmat consiliile de cîcoroană cunocute, primul răspuns românesc, (43) al doilea ultimatum sovietic (27/28 iunie 1940) (44) și al doilea răspuns al guvernului român (28 iunie). (45)

Între ele, telegrame, telegrame, consultări și presiuni germane ,pe diverse filiere diplomatice. 27 iunie, ora 10,30 a.m. Ribbentrop către Fabricius (din trenul special) : " Pentru a evita războiul între România și Uniunea Sovietică, noi nu putem decît să sfătuiam guvernul român să cedeze în fața cererii guvernului sovietic. (46)

La somarea sovieticilor ca răspunsul să fie dat nu mai tîrziu de 28 iunie, ora 12 ziua, ora " Moscovei" (la propriu și la figurat) guvernul român a transmis acel laconic răspuns în care specifică faptul că " se vede silit să primească condițiile de evacuare specificate .. "

În intervenția de față, nu mi-am propus să analizez fondul și derularea faptică a acelor tragice zile și nopți, din perspectiva schimburilor de note sovieto-române. Mergînd pe firul demonstrației enunțate(complicitatea și duplicitatea germano-sovietică decurgînd din angajamentele Pactului), mai semnalez cîteva episoade care, sper, vor descrie și atmosfera de panică, șantaj și presiune cu care a fost hărțuit guvernul român.(Nu era o " premieră" ! Scenariul mai fusese aplicat și Cehoslovaciei, în martie 1939, și Poloniei, în septembrie 1939 ..)

Astfel, în timp ce Fabricius îi explica toamă regelui

../..

Carol că, și pentru el, revendicarea Bucovinei constituia o "noutate" (27 iunie, ora 4 m.m.), i-a fost adus un mesaj" de la Berlin. Regele l-a rugat să deschidă plicul. După aceea, el i-a citit textul mesajului lui Ribbentrop, privind acceptarea Fabricius consemnează: " Regele a rămas dezamăgit. El a început să critice politica noastră. Cum puteau ei să-i ceară să cedeze o treime din teritoriul țării fără nici o luptă ? Eu l-am întrerupt pe rege. Ca reprezentant al Reichului eu nu puteam să ascult astfel de cuvinte neașteptate și eu i-am propus să mă retrag în salon Când am fost rechemat înapoi, el mi-a făcut următoarea declarație într-o atitudine calmă și plină de demnitate : Răspunsul nostru a constituit o lovitură serioasă pentru el, deoarece el a contat pe Germania "(...)"⁽¹⁷⁾

Sau, același Fabricius, pe 28 iunie, ora 8,25 dimineața : " Guvernul român ne roagă ,dacă este posibil,să exercităm oarecare influență asupra Moscovei pentru ca această perioadă (de evacuare)să fie extinsă cu încă două sau patru zile.... Guvernul român ne roagă ... să încercăm să intervenim ca orașul Cernăuți să fie lăsat României (...)"⁽¹⁸⁾

Sau, același Fabricius, pe 28 iunie, ora 7,15 dimineața : " La început s-a crezut că este vorba de partea Bucovinei care se află la nord de Prut, în timp ce acum reiese că se cere mai mult de jumătate din întregul teritoriu al Bucovinei, și, pe lângă aceasta, o parte din vechiul teritoriu românesc din nordul Moldovei,⁽¹⁹⁾ (Herța).... A urmat evacuarea și punctul culminant al tragediei românești. În România s-a scris puțin despre acest cumplit episod, s-a falsificat enorm, în schimb, varianta sovietică a anexării .

În Raportul prezentat în fața Sovietului Suprem de către Molotov, la 1 august 1940, se vorbea de "fericita soluționare" care a dus la "mărirea considerabilă a teritoriului", prin "reuniunea Basarabiei și a Bucovinei de nord cu U.R.S.S."; de lichidarea "pe cale pacifică a conflictului româno-rus care dăinuia de 22 de ani"; de bucuria "ucrainenilor și moldovenilor" de a se alipi la "familia unită a poporului sovietic".

În cifre, Molotov anunța: sporirea cu 44.500 km² și cu o populație de 1.200.000 locuitori, prin alipirea Basarabiei; cu 6000 km² și cu o populație de peste 500.000 locuitori, prin alipirea Bucovinei de nord. Frontiera U.R.S.S. s-a întins, spre vest, până la Dunăre care, după Volga, este cel mai mare fluviu din Europa. Anunța, în concluzie, că relațiile cu România trebuiau să ia o "întorsătură normală" ⁽²⁰⁾.

Cînd, în noiembrie 1940, Molotov a plecat la Berlin, unde a dus tratative cu Hitler și Ribbentrop în perspectiva alăturării U.R.S.S. la Pactul tripartit (germano-italo-japonez), Pactul sovieto-german și aplicarea sa în "marg" a constituit punctul de referință al tuturor subiectelor abordate. "Părțile" și-au exprimat satisfacția pentru etapele "realizate", graba (sau hotărîrea) de a lichida favorabil "restanțele".

La 12 noiembrie, la întrevvedere cu Molotov, în fața unei asistențe diplomatice bilaterale reprezentative, Hitler invocă acordul la care s-a ajuns în 1939, în urma discuțiilor lui Stalin cu Ribbentrop. Făcea bilanțul marilor avantaje obținute de cele două state prin "colaborarea politică" în cursul numai unui an de existență. Puncta și unele "devieri" de la cele "convenite", cum ar fi fost unele "operațiuni sovietice" în Polonia și "cazul" Lituaniei.

Aprobând opiniile lui Hitler, Molotov sublinia că este autorizat de Stalin să emită o serie de aprecieri privind respectivul bilanț. Puncta, de exemplu, evitarea "fricțiunilor posibile dintre Rusia și Germania" prin "schimbul Lituaniei, pentru voievodatul Lublin".

Exact așa se exprima diplomaatul sovietic despre "inexistentul" protocol secret !

Si apoi, fără prudențe diplomatice, ataca : "Prin urmare, acordul germano-rus de anul trecut poate fi considerat ca îndeplinit cu excepția unui singur punct, și anume al Finlandei" (partea pct. 2 din protocolul secret).

Nu mai după ce a readus în discuție chestiunile "res-tante", a trecut Molotov la abordarea eventualității alăturării U.R.S.S. la Pactul tripartit, sondând rolul ce i se oferea Uniunii Sovietice, în Europa și Asia.

În acest context, reamintea el de existența unor chestiuni "neclarificate", privind "interesele Rusiei în Balcani și Marea Neagră, referitoare la Bulgaria, România și Turcia." (21)

Intreruptă din cauza unei alarme aeriene, întrevederea Hitler -Molotov a fost reluată pe 13 noiembrie.

Stenograma lui Schmid consemnează că Hitler a debutat cu "chestiunea Finlandei", dând o serie de explicații. Apoi : "Molotov a explicat că această remarcă nu s-a referit numai la acordul germano-rus în sine, ci - în particular- și la protocolo-
lele secrete". Publerul a confirmat că în protocolul secret" au fost desemnate "zonele de influență" și "sferele de interes" și "distribuite între Germania și Rusia" ..

Keluînd chestiunea modificărilor privind Lituania, Hitler a adăugat : "Acelasi lucru se referă și la Bucovina"

Spunea fără menajamente diplomatice: "La drept vorbind, în acordul inițial, Germania s-a arătat dezinteresată numai în Basarabia."

Dar, ea a "înțeles" și în acest caz, că "revizuirea acordului este, în anumite privințe, avantajoasă pentru celălalt partener." Cu tot tonul de "favoare" al lui Hitler, Molotov a ținut să relanseze presiunile din iunie. Iată textual opinia sa: "Cu privire la Bucovina, el recunoaște că aceasta implică un teritoriu suplimentar, teritoriu ce nu a fost menționat în protocolul secret". Și apoi, atacă: "La început, Rusia a confirmat cerințele ei față de Bucovina de nord. În actualele împrejurări, Germania trebuie să înțeleagă interesele Rusiei față de Bucovina de sud". Arătându-și mîhnirea că Germania n-a dat răspuns la acest dezerat, el își exprima tranșant nemulțumirea că, Germania "a garantat întregul teritoriu al României" și "a desconsiderat cu totul dorințele Rusiei cu privire la Bucovina de sud".

Sentimente pro-românești la dictatorul german? Nul Hitler îl corectează doar: "chiar dacă numai o parte din Bucovina urmează să fie ocupată de Rusia, aceasta înseamnă o concesie considerabilă din partea Germaniei". De ce?: pentru că, licita Hitler, "Potrivit unui acord oral, fostele teritorii austriece urmau să intre în sfera de interese a Germaniei". Și tot așa au continuat discuțiile-tîrg între cei doi privind Finlanda, țările Baltice, Asia, evoluția războiului, ajungîndu-se, iar, la România. Molotov: "Uniunea Sovietică și-a exprimat nemulțumirea ei față de România, că aceasta a acceptat garanția Germaniei și Italiei! Tinem să precizăm că aceste "garanții" se acordaseră după ce România fusese silită, prin santaj și dictat, să cedeze Transilvania de nord-vest și Cadrilaterul (august-septembrie 1940).

Molotov pretindea, nici mai mult nici mai puțin ca respectivele garanții să fie revocate!

Hitler: "... a fost singura posibilitate de a obține ca România să cedeze fără lupte Basarabia, Rusiei,"⁽²²⁾

Molotov: Da, dar ... interesele Rusiei la Mare, la Strîmtori, în Asia, etc.etc.

Se spune că în scrierea istoriei nu se recomandă speculațiile în jurul ipoteticului "dacă". De la caz la caz. Ne îngăduim, de aceea, să afirmăm că dacă se perfecta alăturarea URSS la Pactul tripartit (acord ce a fost pus la punct în amănunte), evoluția războiului, configurația "zonelor" de "influență" și de "interes", și, în context, destinul României ar fi fost și mai crud amputat. ... În războiul antiaerian în care s-au refugiat la 13 noiembrie, Molotov discuta cu Ribbentrop. Stenograma lui Hilger relevă o discuție foarte semnificativă: Ribbentrop sintetiza în fața lui Molotov etapele ce mai trebuiau parcurse pînă la perfectarea unui Pact cvadripartit (transmiterea propunerilor lui Stalin; un nou acord germano-sovietic; informarea Italiei și Japoniei privind sferile de influență pe baza unui "modus procedendi" cu statele vizate etc.etc.). I-a citit chiar, în formă de proiect, textul virtualului pact care prevedea obligația Germaniei, Italiei, Japoniei și U.R.S.S.-ului de a-și respecta reciproc "sferele de influență".

La fel ca în august 1939, discret și "diplomatic", Ribbentrop îi propunea lui Molotov: "Acordurile menționate mai sus ar putea fi completate printr-un al doilea protocol secret", ce urma a fi încheiat, de data aceea, între cei patru parteneri.

La nemulțumirea lui Molotov, privind garanțiile acordate României, Ribbentrop s-a simțit obligat să se explice: "(...) atunci s-a pus problema de a evita o acțiune rapidă, o ciocnire între români și unguri". Dacă el, Ribbentrop, nu ar fi intervenit

atunci, "Ungaria ar fi declanșat războiul împotriva României" și ,pe de altă parte, "România nu ar fi putut fi determinată să cădeze un teritoriu atât de mare " ..

Altfel, el a ținut să reafirme "dezinteresul" Germaniei în Balcani, implicarea sa momentană vizînd doar "lichidarea imperiului britanic" etc .

Specialist în " metafore " (lui îi aparține formula celor două fiare înroșite în foc - România și Ungaria), Ribbentrop îi servea lui Molotov o nouă mostră : "interesele Uniunii Sovietice și ale Germaniei , cer ca partenerii să nu se înfrunte piept la piept, ci să stea spate în spate, cu scopul de a se sprijini reciproc în realizarea aspirațiilor lor " . Lipsind -i directiva lui Stalin , Molotov a cerut timp de gîndire. ⁽²³⁾

Iată consemnarea tratativelor de către "Izvestia" din 15 noiembrie . Reproducem textul pentru a se putea măsura "transparența " unor atât de importante tratative : " În timpul vizitei la Berlin, în zilele de 12 și 13 noiembrie a.c. , V.M. Molotov ... a avut convorbiri cu domnul A. Hitler , cancelarul Reichului și cu d. von Ribbentrop... într-o atmosferă de încredere reciprocă și a consemnat înțelegerea reciprocă în legătură cu cele mai importante probleme ce interesează URSS și Germania. V.M. Molotov a avut, de asemenea, convorbiri și cu d. Goring, mareșal al Reichului, și cu d. Hess , locțiitorul lui Hitler la conducerea partidului național-socialist. ⁽²⁴⁾ Cîtă cerneală a curs în epocă, apoi în istoriografia comunistă, pentru vina unor oameni politici români de a fi discutat cu Hitler, Ribbentrop, Goring ș.a. " Era o probă indubitabilă de "profascism", de "hit-

../..

letism", de "imperialism războinic " și, neapărat, de "antiso-
vietism " !!.....Reîntors la Moscova, după cuvenita informare
prezentată lui Stalin, Molotov, prin bunele oficii ale lui
Schulenburg transmitea Berlinului rezultatul.

25 noiembrie 1940. Cu mențiunea " f. urgent " : "Molotov m-a
rugat să-i fac o vizită astăzi și, în prezența lui Dekanozov
a declarat următoarele : // Gvernul sovietic este dispus să
accepte proiectul unui pact al celor patru puteri, proiect pe
care l-a schițat ministrul de externe al Reichului în cadrul
converbirii din 13 noiembrie ... cu următoarele condiții :

" 1. Dacă trupele germane sînt retrase imediat din Finlanda, țară
care, în conformitate cu acordul din 1939, aparține sferei de
influență a Uniunii Sovietice "(!! L.D. : punctul 2"restant").

"2. Dacă în cîteva luni, securitatea Uniunii Sovietice în strîm-
tori este asigurată prin încheierea unui pact de asistență mu-
tuală între U.S. și Bulgaria, țară care, din punct de vedere
geografic este situată în interiorul zonei de securitate a
frontierelor U.S. de la Marea Neagră (ca în scenariul lichidării
țărilor baltice Bulgaria, după România, venerea la rînd !!)

Urma o serie de " dacă " privind Turcia, apoi zona asiatică ș.a.

Concretizînd opiniile sovietice, Molotov avansa necesi-
tatea încheierii unor "protocoale secrete" (în număr de 5, pe
zone, nu 2 cum propusese Ribbentrop) (25)

Pactul în patru și protocoalele secrete nu s-au mai
semnat. În iunie 1941 Hitler s-a hotărît pentru atîtocare fos-
tului partener al " pactului de neagresiune ", din 1939.
Din punct de vedere germano-sovietic, tratatul din 1939 a fost,
astfel, încălcat.

Dar "roadele pactului" ? Aproape în integritatea lor s-au menținut ba, prin acorduri și tratate cu noii aliați URSS a reușit să-și adjudece și unele din tendințele expansionist-imperialiste din proiectatul tratat în patru, inclusiv "sferele de influență" din Europa și Asia. În ce privește România și "problemele" ei- Basarabia, Bucovina de nord "ținutul Herței, tezaurul din 1917 ea a fost condamnată de conjunctura istorică la 45 de ani de dictatură după modelul și sub directiva Kremlinului, plătind un nou tribut de teritoriu, oameni și bogăție pentru curajul și disperarea de a înfrunta în războiul din răsărit. Colaborarea sovieto-germană neîntreruptă, din 1918-la 1941, cu doar o scurtă întrerupere, este adevărat, crâncenă, în anii războiului (1941-1945) nu conferă sovieticilor obligația moral-politică de a se simți culpabili în fața istoriei?

Pentru că, și acum, "intrarea în războiul mondial s-a produs în 1941 ! Cuceririle și anexiunile "șanioe", bazate pe înțelegerea sovieto-germană din 1939, popoarelor victime din anii 1939-1940, li se refuză și acum, dreptul la suveranitate, independență și autodeterminare. Pentru noi, românii, consecințele Pactului nu sînt subiect de istoriografie polemică, ci obligație de a ne întreba

Pînă cînd ?

Dacă nu acum, cînd ?

Dacă nu noi, cine ?

x

x

x

1. Documents on German Foreign Policy, 1918-1945
Series D, volume VII, august 9.-september 3,
1939, Her Majesty's Stationery Office-
London, 1956, doc. nr. 228, 229
- 1.^a Livia Dandara, România în vîltoarea anului 1939 Editura,
științifică și enciclopedică, București, 1985.
2. Documents on German..., vol. cit. doc. nr. 266
3. "Pravda", 29 septembrie 1939
4. V.M. Molotov, O ratifikati sovetsko-germansko do ovora a
nenapaderii, O.G.I.Z., Gosudarstvennoe izdatelstvo
politiceskoi literaturf, 1939
- 4.^a "România", 25 august 1939
5. Arhivele Istoriei Centrale (A.I.C.), București, colecția
microfilme, SUA; Auswärtiges Amt Büro des Staatssekretärs
Rumanien, Documente germane Alexandria/Virginia, r.11, T.120-308
6. Documents on German, volume X, 23 june-aug. 1940, doc. nr. 8
7. Idem, doc. 10
doc. nr. 18
8. Ibidem, doc. nr. 13.
9. Ibidem, doc. nr. 25
10. Nota ultimativă a URSS, 26 iunie 1940 "Culegere de documente
și materiale privind istoria României" 1938+1940, București,
1974, pag. 241-244
11. Arhiva M.A.I., fond Cabinetul militar al lui Ion Antonescu,
pochet nr. 179, ds. nr. 1292.
12. Documents on German ..., vol. cit., doc. 19
13. Răspunsul guvernului român, 27 iunie 1940
14. Nota ultimativă a URSS, 27 iunie 1940
"Universul", an 57, nr. 181, 4 iulie 1940
15. Răspunsul guvernului român, 28 iunie 1940
16. Documents on German, vol. cit., doc. nr. 28
17. Idem, doc. nr. 33